

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

F.J.E. Foppes, J.W. de Bruin,
S.H. Kuiper en D. van der Veer
Advocaten
bruin@vandoorne.com
t 020 6789 237
f 020 7954 237
m 06 55 78 56 11

Datum 20 januari 2016
Inzake Reactie op consultatie Waardeoverdracht klein pensioen

Hooggeachte mevrouw Klijnsma,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het Voorontwerp wetsvoorstel Wet waardeoverdracht klein pensioen (het "**Voorontwerp**"). Het Sectorteam Pensioen van Van Doorne N.V. maakt graag gebruik van de gelegenheid te reageren op de inhoud van het Voorontwerp.

Wij beperken ons in deze reactie tot de voorgestelde aanpassingen die betrekking hebben op collectieve waardeoverdracht en het bezwaarrecht bij aanpassing van de ingangsdatum van pensioenaanspraken aan de fiscale pensioenrichtleeftijd.

1 Inleiding

1.1 Het Voorontwerp beschrijft twee voorgenomen wijzigingen in artikel 83 Pensioenwet ("**PW**").

1.1.1 Voorgesteld wordt een wijziging van artikel 83 PW zodanig dat een collectieve waardeoverdracht als bedoeld in artikel 83 PW niet alleen op verzoek van de werkgever kan plaatsvinden, maar ook op verzoek van "de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen".

1.1.2 In een voorgesteld nieuw artikel 83 lid 3 PW wordt geëxpliciteerd dat artikel 83 lid 2 sub a PW met daarin het bezwaarrecht voor deelnemers en andere begunstigen, niet van toepassing is wanneer een collectieve waardeoverdracht plaatsheeft waarbij de ingangsdatum van de pensioenaanspraken wordt gelijkgetrokken aan de geldende pensioenrichtleeftijd.

1.2 Onderstaand bespreken wij beide wijzigingen. Wij sluiten af met een enkele slotopmerking.

2 Verzoeker om collectieve waardeoverdracht

- 2.1 Het Voorontwerp beoogt mogelijk te maken dat een artikel 83-PW-collectieve waardeoverdracht niet alleen door een werkgever maar ook door partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen kan worden aangevraagd.
- 2.2 In dit kader vragen wij graag (opnieuw) aandacht voor de situatie, waarin een pensioenfonds opgaat in de collectiviteitkring van een algemeen pensioenfonds.
- 2.3 Denkbaar is dat de werkgever niet langer betrokken is bij het overdragend pensioenfonds na beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst. Bijvoorbeeld omdat de werkgever niet meer bestaat of simpelweg niet meer omkijkt naar het pensioenfonds. Artikel 84 PW biedt het fonds de ruimte om een collectieve waardeoverdracht bij liquidatie van het pensioenfonds tot stand te brengen. Nadat deze collectieve waardeoverdracht is voltooid en de pensioenaanspraken en -rechten zijn overgegaan naar de collectiviteitkring van het algemeen pensioenfonds, dient echter sprake te zijn van een uitvoeringsovereenkomst tussen werkgever en algemeen pensioenfonds.
- 2.4 Het liquiderend pensioenfonds heeft evenwel niet tot nauwelijks middelen om de werkgever te bewegen en zo nodig te dwingen een uitvoeringsovereenkomst te sluiten met het algemeen pensioenfonds. Dat leidt in de praktijk tot onzekerheid over de mate waarin een overgang naar een APF uiteindelijk ook kan worden verwezenlijkt.
- 2.5 Bovendien heeft de populatie van het oude pensioenfonds weinig mogelijkheden om het algemeen pensioenfonds te verlaten. Om te borgen dat deze populatie voldoende countervailing power heeft ten opzichte van het algemeen pensioenfonds, verdient het aanbeveling om te expliciteren dat een werkgever het verzoek-recht kan overdragen aan een derde-partij, bijvoorbeeld een vereniging van belanghebbenden of het medezeggenschapsorgaan van een collectiviteitkring.

N.B. Wij begrijpen dat u op korte termijn mogelijk alsnog een Verzamelwet Pensioenen 2017 indient bij de Tweede Kamer.¹ Wij hopen dat u daarin ook tegemoetkomt aan de in randnummer 2.5 beschreven problematiek.

3 Vervallen bezwaarrecht bij aanpassing ingangsdatum pensioenaanspraken naar pensioenrichtleeftijd

- 3.1 Wij juichen toe dat aan artikel 83 PW mogelijk een nieuw lid 3 wordt toegevoegd, waarin geëxpliciteerd wordt dat de begunstigen geen bezwaarrecht toekomt wanneer een collectieve waardeoverdracht plaatsheeft waarbij de ingangsdatum van de pensioenaanspraken wordt gelijkgetrokken aan de geldende pensioenrichtleeftijd. Onzes inziens gaat het hiermee om wijzigingen met slechts beperkte gevolgen. Bovendien is sprake van interne medezeggenschap, houdt De Nederlandsche Bank toezicht en heeft zij de mogelijkheid de voorgenomen collectieve waardeoverdracht te verbieden. Deze omstandigheden maken dat de belangen van alle betrokkenen ten aanzien van deze beperkte gevolgen zijn geborgd.

¹ <http://pensioenpro.fd.nl/laatstenieuws/432331-1701/pensioenfonds-sanoma-naar-apf-stap>.

- 3.2 Desalniettemin constateren wij dat het achterliggende uitgangspunt wel veranderd lijkt. In uw brief van 17 januari 2013 was het uitgangspunt dat het aanpassen van de ingangsdatum van pensioenaanspraken *niet* kwalificeert als een collectieve waardeoverdracht, zolang de herrekening actuarieel neutraal plaatsvindt en het pensioenreglement voorziet in de mogelijkheid de pensioeningangsdatum te vervroegen zonder dat dit op voorhand leidt tot aantasting van de rechten.² In voorliggend Voorontwerp is het uitgangspunt dat bedoelde aanpassing wel kwalificeert als een collectieve waardeoverdracht, maar dat de begunstigde – onder voorwaarden – geen bezwaarrecht toekomt.
- 3.3 De voorgenomen invoeging van een nieuw lid 3 in artikel 83 PW komt tegemoet aan een in de praktijk door pensioenfondsen ervaren probleem. Verschillende pensioenfondsen werken op dit moment met twee verschillende administraties omdat een beperkt aantal begunstigten bezwaar heeft gemaakt tegen een aanpassing van de ingangsdatum. Het zou deze pensioenfondsen helpen wanneer expliciet wordt gemaakt in de definitieve Memorie van Toelichting dat deze pensioenfondsen – bijvoorbeeld vanwege de onmiddellijke werking van het voorgestelde lid 3 – alsnog de ingangsdatum van de pensioenaanspraken van deze begunstigten mag aanpassen aan de pensioenrichtleeftijd, uiteraard onder de voorwaarden zoals beschreven in artikel 83 PW. Uitvoeringstechnisch leidt dit tot de nodige voordelen.
- 3.4 Ons is niet duidelijk waarom begunstigten alleen bij een aanpassing van de ingangsdatum naar *de pensioenrichtleeftijd* hun bezwaarrecht verliezen. Verschillende pensioenfondsen hebben ervoor gekozen om de AOW-ingangsdatum (als bedoeld in artikel 7 onderdeel a Algemene Ouderdomswet) als pensioeningangsdatum te kiezen. Daarmee sluiten zij aan op de bestaande praktijk dat werkgevers de arbeidsovereenkomst met hun werknemers kunnen opzeggen wanneer die werknemers de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken.³ Het wetvoorstel zou aan kracht winnen wanneer begunstigten ook bij een aanpassing van de pensioeningangsdatum naar de AOW-ingangsdatum niet langer het bezwaarrecht kunnen uitoefenen. Eventueel zou kunnen worden overwogen om aanpassing aan een andere (in de sectorgebruikelijke) pensioeningangsdatum toe te staan. Wij benadrukken in dat kader dat het bestuur van het pensioenfonds bij een besluit tot het vaststellen van de pensioeningangsdatum zich zal moeten richten naar de belangen van betrokkenen.
- 3.5 Meer in het algemeen geldt dat in de praktijk het bezwaarrecht van artikel 83 lid 2 sub a PW drempelverhogend werkt voor het doorvoeren van aanpassingen in pensioenaanspraken en -rechten die in het belang van het collectief zijn. Een beperking van het bezwaarrecht zou onzes inziens veel schelen. Daarbij denken wij aan het buiten het bereik van het bezwaarrecht brengen van *beperkte* of *anderszins gerechtvaardigde* aanpassingen. Dit is geen uitholling van de deelnemersbescherming. Het bestuur van een pensioenfonds dient zich immers te richten naar de belangen van betrokkenen. Bovendien hebben verschillende medezeggenschapsorganen inspraak, houdt De Nederlandsche Bank toezicht en kan De Nederlandsche Bank in uiterste gevallen een collectieve waardeoverdracht tegenhouden.

² *Kamerstukken I*, 2012-2013, 33 290, nr. N.

³ Vgl. artikel 7:669 lid 4 BW.

4 Slotopmerking

- 4.1 Tot slot en wellicht ten overvloede, vragen wij uw aandacht voor het volgende. Op dit moment bevat de tekst van de concept Memorie van Toelichting de volgende tekst: "*Het volgende is alleen van toepassing op die pensioenregelingen waarbij aanpassingen contractueel mogelijk zijn. Als die mogelijkheid van contractuele wijziging niet aanwezig is, is bij een dergelijk contract ook een aanpassing aan een andere wettelijke pensioenrichtleeftijd niet aan de orde.*" Wij kunnen deze zinnen niet plaatsen. Zien wij het goed dan is in beginsel onder Nederlands recht elke verbintenis vatbaar voor wijziging (al was het maar langs de weg van de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid), alleen verschilt de toe te passen norm van geval tot geval.

* * *

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn bij de voorbereiding van een wetsvoorstel. Indien gewenst zijn wij graag beschikbaar voor het geven van een toelichting.

Vriendelijke groet,

namens het Sectorteam Pensioen
Van Doorne N.V.

Friso Foppes
Jorn de Bruin
Sjibren Kuiper
Desiree van der Veer